

Цар Константин Велики

Неистражени градови на Тимоку

Огрлице са сребрним и златним привесцима, наушнице, посуде од стакла и керамике говоре о словенском становништву које је живело на високом технолошком нивоу у IX веку. – На Медијани археолошки парк са амфитеатрима, видиковцима, стазама и објашњењима за посетиоце.

Медијана, царски летњиковац и пољопривредно имање, предграђе античког Ниша (Наисус), помиње се у историјским изворима као место где су се састајали цареви, потписивали и издавали законе, а посебно као резиденција Константина Великог (IV век). Истражује се још од 30-их мада су тек последњих година (1993-1996) издвојена знатнија средства за заштитне радове, због изградње базена за водоснабдевање Ниша на том месту.

Археолошки парк

- Потврдило се, с једне стране, да Медијама има сва својства царске виле, града, места где су боравили великодостојници, а, с друге стране, да је била значајан економски организам, фабрика која је производила робу и за војне и за цивилне потребе – од транспортних средстава, одеће, обуће до оружја...

Медијана - детаљ мозаика из резиденције Константина Великог

Царски летњиковац и војна фабрика на једном месту?

- То није парадокс, већ мешавина која је карактеристична за касну антику. Царско имање не подразумева само виле богато украшене мозаицима, мраморним скулптурама и фрескама. Оно што је у власништву цара то служи и њему и војсци, коју он храни, облачи, одржава и користи у разним приликама. Овога лета се углавном завршавао рад на занатском центру, економској згради која у облику ћириличног слова „П” ,крилима дугим преко две стотине метара, обухвата велики простор, добрим делом и тробродну житницу, базене за уље и вино. Од покретних налаза издвојио бих прекрасну главу Артемиде, богиње лова, део мраморне скулптуре из царске виле која је доказ да Медијана има скулптуру врхунског квалитета.

Ромулијана - скулптура коњаника у лову са догом и вепром

Многе ће обрадовати вест да је на овом простору планиран парк,можда први такве врсте у нашој земљи.

- На пројектовању археолошког парка увелико се ради. Тај простор између Ниша и Нишке Бање сав је у зеленилу, заштићен од новоградње и жеља је наша и градских власти у Нишу да се он уреди. Идејни пројекат је потекао из Археолошког института, а главни пројекат се ради у Заводу за урбанизам града Ниша у сарадњи са Заводом за заштиту споменика и нишким Народним музејем. Предвиђене су билетарнице, стазе, видиковци, амфитеатри, ресторани, посебна објашњења за посетиоце, озелењавање читавог простора... Требало би да реализација почне на пролеће.

Словенски накит

Водили сте истраживања Равне код Књажевца. О каквим налазима је ту реч?

- На падини једног брега, уз Тимок, откривене су две некрополе – једна касноантичка (IV-VI век), а друга средњовековна (IX-XII века). Изненађује богаство гробља из средњег века. Оно говори о популацији која је живела на високом технолошком нивоу судећи по бројним прилозима – стакленим и керамичким посудама, огрлицама са сребрним и златним привесцима, наушницама, наруквицама. Један део овог материјала је изложен у новој збирци Завичајног музеја у Књажевцу и он је доказ да је на овом простору, у IX веку живела једна словенска популација.

Тимацум минус - североисточна капија - надамак села Равне код Књажевца

Обиље и богаство материјала нађеног у гробовима упућује и на постојање насеља.

- Насеље се налази у близини и до сада није истраживано. Пре истраживања Равне, српски средњи век на овим просторима је био готово непознат. Постоје подаци да је Стефан Немања у својим ратовима са Византијом порушио градове низ Тимок–Сврљиг, Равну, Рожај. Очигледно је да су то била богата насеља. Знамо где се налазе, али никада нису истраживана. Сада смо, стицајем околности (гради се локални пут), дошли у додир са некрополом која одсликава социјалну структуру тих градова. То је било високоцивилизовано становништво, са развијеним градским формама живота, а бавило се углавном прерадом руде сребра и злата која је у близини вађена – каже Петар Петровић.

Светлана Марковић